

POZIȚII ȘI STILURI DE VIAȚĂ ALE STUDENȚILOR AMERICANI ÎNTRE 1966—1986*

O comparație a atitudinilor tineretului universitar al anilor '60 cu ale generației anilor '80 scoate în evidență că anii '60 au reprezentat o perioadă de orientări heterocentrate iar anii '80 se definesc ca o perioadă de orientări autocentrate : o îndepărtare de problematicile sociale și politice și un interes focalizat asupra propriei persoane și urmării obiectivelor economice și materiale.

Cei care au urmat studiile superioare în ultimii 25 de ani au asistat direct la multe schimbări în aule, colegii, în campusuri și în universitățile americane, în timp ce acei ce pot să-și amintească anii '50 pot confirma că de multe puncte comune are această perioadă cu anii '80.

Ambele decenii reprezintă o perioadă de evoluție a unei robuste culturi a generației tinere, pe de o parte, și a unui conservatorism clar, pe de alta. („Beat — generation” și războiul rece în anii '50 ; „Yuppies” și politica militară a lui Reagan în anii '80).

Anii '60 au reprezentat o perioadă de cultură dinamică și vibrantă a generației tinere însoțită de un liberalism politic de critică la adresa statului. În acei ani străzile și piețele S.U.A. erau înșesate de contestatari.

În ultimele două decenii ACE (*American Council on Education*) și CIRP (*Cooperative Institutional Research Program*) au condus, în fiecare an, o serie de cercetări asupra unui amflu esanșion de studenți aparținând colegiilor din S.U.A., cu scopul de a fixa pozițiile și modelele comportamentale ale studenților față de problemele personale ca și față de modul în care sînt interesați de actualele probleme sociale și politice. Multe întrebări au fost repetate de la o cercetare la alta, oferind în acest mod bazele pentru o confruntare privind stabilitatea și schimbările pozițiilor și conduitei mcrale ale studenților.

Prima din aceste cercetări cu caracter național a fost realizată în anul 1966 și repetată în fiecare an pînă în 1986. ACE/CIRP publică în fiecare an rezultatele acestei cercetări într-un raport intitulat : *American Freshman : National Norms*. În ultimii 21 de ani ACE/CIRP a intervievat în fiecare an aproximativ 20.000 de înscriși repartizați în 300 de institute, aceasta fiind cea mai amplă cercetare existentă asupra colegiilor din S.U.A.

Totuși, în momentul în care se compară anii '60 cu anii '80, este necesar să ne întrebăm dacă astfel de caracterizări corespund realității. Ce s-a schimbat azi în S.U.A. și ce a rămas ne-schimbat față de jumătatea anilor '60 ?

Studiul acesta a fost efectuat conducînd o analiză panoramică și o confruntare privind pozițiile și stilurile de viață ale tineretului universitar în ultimii 20 de ani : din 1966 pînă în 1986.

* Comunicare prezentată de G. RICHARD și MARGARET M. BRAUNGART la seminarul internațional *Young People and Their Parents* organizat de Asociația Internațională de Sociologie, Comisiile de Cercetare a Familiei și Tineretului și Comitetul German de Studiere a Tineretului desfășurat la Monaco în 14—16 septembrie 1987 și publicat în *Osservatorio della gioventù*, nr. 15, iulie-septem. 1989.

Studiul este organizat astfel : în primul rând, este prezentată o tipologie care definește cele mai semnificative subculturi ale tineretului prezente în colegiile americane, urmată de o scurtă discuție privind importanța studierii pozițiilor și comportamentelor juvenile în cadrul unei societăți în schimbare.

1. Tendințe și subculturi ale studenților

O tipologie a comportamentului studenților a fost construită în anii '60 de Clark și Trow (1968), organizată în jurul a două valori de bază în educația superioară : măsura în care fiecare student este implicat în ideologii și gradul în care fiecare din ei se identifică cu propriul colegiu. Clarificarea rezultată din aceste două dimensiuni produce patru tipuri diferite de subculturi juvenile, denumite astfel : *academică* ; *nonconformistă* ; *colegială* ; *profesională**.

	Implicare	ideologică
	+	-
Identificare cu colegiul	+ academică - nonconformistă	colegială profesională

Aceste patru tipuri de subculturi juvenile sînt prezente în toate colegiile S.U.A., suferind totuși variații în timp și prezentîndu-se cu unele caracteristici diferite de la universitate la universitate.

Subcultura colegială, se bazează pe poziții convenționale unite cu voința de a se distra în perioada de frecvență neîntreruptă a colegiilor. Provenind din clasa mijlocie, studenții aparținînd acestei subculturi, se preocupă să fie „populari” printre colegii lor și sînt mai interesați de „viața de colegiu” decît de studiu.

Studenții care aparțin *subculturii profesionale* sînt angajați la maximum în construirea viitorului lor de muncă și văd în colegiu un mijloc pentru atingere acestui obiectiv.

Nici tipul de subkultură colegială, nici tipul de subkultură profesională nu sînt în mod special interesate de marile ideologii sau de stimuli intelectuali : studenții din aceste două categorii se preocupă, de fapt, exclusiv să atingă nivelul academic minim suficient pentru obținerea diplomei de studiu.

În contrast, subcultura academică este în totalitate preocupată de studiu și își găsește identificarea sa în lumea culturii și a ideologiilor mai curînd decît în lumea fluctuantă a muncii.

Refuzată în general de cea mai mare parte a studenților și administratorilor, subcultura nonconformistă are un stil distinct, cei care aparțin acestei categorii provin din clasa medie, ei refuză totuși normele și valorile convenționale ale burgheziei. Foarte critici în legătură cu instituțiile

* CLARK, BURTON R. și MARTIN A. TROW, *College Subcultures*, în Leonard Broom, Philip Selznik, *Sociology* New York, Harper and Row, 1968, p. 347-350.

și „interesul social” nonconformiștii sînt angajați în probleme sociale, manifestă slăbiciune față de avangarda artistică și literară, impun stiluri de viață foarte liberă și sînt adeseori implicați în ideologii politice.

O cercetare realizată în anii '60 de Bolton și Kammever¹ pe un eșantion de 13.000 studenți distribuiți în 23 colegii a dat următoarele rezultate: 51% din tineri au declarat că în viața de colegiu interesul lor major era de a se socializa și comporta conform tradițiilor institutului (subcultura colegială); 27% au preferat obiectivele profesionale, 19% întăririi propriilor convingeri ideologice, în timp ce 3% s-au declarat ca fiind nonconformiști.

Cînd Clark și Trow au publicat, în anii '60, studiul lor, ai au precizat declinul subculturii colegiale și creșterea subculturii profesionale² în colegiile și universitățile americane.

Previziunea lor se baza pe convingerea că schimbările în modelele de casieră în direcția corporațiilor private și a agențiilor publice, democratizarea populației studențești (de exemplu, apariția masivă a femeilor și o mai mare prezență a minorităților etnice) și, în sfîrșit, profesionalizarea activității ar fi avut drept consecință o diminuare a entuziasmului juvenil pentru viața studențească și o mai mare angajare în domeniul profesional.

Este oportun să fie examinate și orientările sociale și politice ale primului an de viață în colegiu.

Între 17 și 24 de ani conștiința socială și politică a tinerilor se dezvoltă; din acest motiv această perioadă poate fi considerată critică pentru formarea și dezvoltarea valorilor și convingerilor politice. În genere, orientările politice pe care le au tinerii sînt, firește, puternic influențate de condițiile sociale și de evenimentele socio-politice care apar în momentul trecerii la majorat.

Printre altele, aproape întotdeauna tendințele politice și sociale ale tinerilor au simpatizat din punct de vedere istoric cu ideologiile radicale, deși această tendință uneori poate să fie modificată de evoluții istorice diferite³. De un interes particular este apoi comparația dintre anii '60 și '80: de fapt, studenții anilor '60 au devenit majori într-o perioadă radicală din punct de vedere politic, în timp ce acei din anii '80 și-au format viziunea socială și politică într-o perioadă istorică foarte conservatoare.

Prin urmare, pînă la ce punct perioada istorică în care trăiesc influențează orientările socio-politice ale tinerilor? Prin ce sînt asemănători și prin ce se deosebesc studenții anilor '80 față de studenții din generația precedentă?

2. Date și rezultate ale cercetării

Pentru a prezenta toate datele relative la seria anuală de cercetări a ACE/CIIP au fost pregătite două tabele care ușurează lectura pe categorii și itemuri.

¹ CHARLES D. BOLTON KAMMEYER, C. W. KENNETH, *The University Student: A Study of Student Behaviour and Values*. New Haven, CT: College and University Press, 1967.

² BURTON R. CLARK, TROW A. MARTIN, *College Subcultures in*: Leonard Broom, Philip Selznick, *Sociology*, New York, Harper and Row 1768, p. 347-350.

³ RICHARD G. BRAUNGART, MARGARET M. BRAUNGART (1986), *Life - Course and Generational Politics*, in *Annual Review of Sociology* 12: 205-31.

Tabelul nr. 1., prezintă datele referitoare la totalul eșantionului de studenți (18—19 ani) în timpul anilor 1966—1986, în timp ce tabelul nr. 2. conține procentajul schimbării de poziție pe categorii și itemi.

2.1. Activități întreprinse din ultimul an

Cea mai mare parte a tinerilor intervievați participă la servicii religioase cu o frecvență crescândă în ultimii 20 de ani, mai ales bărbații.

În rîndul studenților crește și consumul de alcool, mai ales în rîndul studentelor. În mod invers, se diminuează numărul de fumători: în 1966 doi studenți din 10 fumau; în 1986 fuma unul din 10. Este interesant să observăm că în timp ce fumatul scade la bărbații studenți, procentul de studente fumătoare a cunoscut o creștere ascendentă în ultimii 20 de ani.

Față de acum 20 de ani, un număr mic de studenți simte nevoia să recurgă la droguri; o atare inversare a tendinței este atribuită în mare parte diminuării consumului de către studente.

Răspunsurile studenților americani indică faptul că religia, interesul pentru computere și băuturile alcoolice înregistrează o creștere, în timp ce fumatul și drogurile sînt în scădere. Confruntînd în special datele anilor '60 cu cele ale anilor '80, apar clar că studenții participă mai mult la serviciile religioase, în timp ce studentele, în aceeași perioadă, consumă mai multe băuturi alcoolice și mai puține droguri.

2.2. Motivații pentru opțiunea de a intra în colegii

Pentru majoritatea celor înscriși în anul I rațiunea primară a frecventării colegiilor este de „a-și găsi un loc de muncă mai bun”. Printre diferitele motivații o creștere continuă a cunoscut numărul studenților care se înscriu la colegii pentru „îmbunătățirea salariului”. În creștere este și numărul studenților care declară că vor să-și „îmbunătățească metoda de studiu” și „să înlănească oameni noi” (procentul este ușor mai ridicat la studente). În schimb, în fiecare an un procent superior dorește „să-și însușească o cultură generală” și „să aprofundeze propria cultură” (în ambele aceste cazuri procentul studentelor este mai mare). A-și lărgi propriile informații este una dintre rațiunile care au dus la alegerea colegiilor; ea se află puțin în creștere, în timp ce „motivele familiale” sînt vizibil în scădere. Deci, tinerii americani aleg colegiul în mod prioritar din motive economice, pentru a-și îmbunătăți nivelul de pregătire și pentru îmbunătățirea nivelului de cunoaștere.

2.3. Opțiuni profesionale

În ultimii douăzeci de ani a existat o schimbare sensibilă în orientările profesionale ale studenților. În primul rînd, s-a micșorat sensibil numărul studenților care doresc să îmbrățișeze cariera didactică în școlile elementare și superioare. (Scăderea interesului pentru cariera de profesor în ultimii 20 de ani a fost aproape 200%).

Se asistă la o creștere considerabilă a studenților care doresc să devină om de afaceri (creșterea procentuală a acestei categorii este de aproape 100%). Cea mai mare creștere s-a înregistrat în rîndul

Tabelul nr. 1

Tabele statistice
Poziții și comportamente ale studenților din colegiile americane : eșantion total (17-16 ani)
1966-1986 (%)

Itemii	66	68	70	72	74	76	78	80	82	84	86
Activități desfășurate în ultimii ani	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
0											
Frecvența la serviciile religioase	61	91	88	71	a		86		47	81	83
Consum de țigări	17	16	15	49			14		12	10	10
Consum de băuturi alcoolice	51	32	57	51			73		75	68	67
Consum de droguri		9	8				5		5	4	
Activități politice				9			17		8	9	
Participare la cursuri de Informatică									17	40	
Elaborare de programe de Informatică									27	51	46
<i>Motivul pentru înscrierea în colegiu</i>											
Găsirea unui loc de muncă mai bun				71 ^b		71	75	77	78	76	83
Realizarea unei culturi generale				60		64	68	67	66	65	62
Îmbunătățirea metodei de studiu				22		35	38	39	40	42	40
Aprofundarea propriei culturi				29		33	34	34	34	34	32
Îmbunătățirea salariului				50		54	60	63	70	68	71
Lărgirea propriilor informații				69		73	74	75	73	72	74
Conștientizarea de lume nouă				45		53	57	56	55	56	
Supraviețuirea în fața voinei părinților				30		29	29	32	33	32	17
<i>Opțiunea profesională</i>											
Actor/Actriță	7	6	6	7	6	7	4	4	4	3	4
Om de afaceri	12	11	11	11	13	16	22	22	22	24	28
Profil	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0
Profesor de colegiu	2	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0
Medic	5	4	4	6	5	5	6	7	6	6	5

Tabelul nr. 1 (continuare)

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Învățător	22	24	19	12	8	8	8	6	6	5	6	7
Înginer	9	8	8	5	5	8	8	9	11	12	10	10
Agricultor	2	2	2	3	4	3	3	3	2	2	2	1
Profese para-medicală	5	4	5	7	9	7	7	4	4	3	3	3
Avocat	4	3	4	5	4	4	4	4	4	4	4	3
Înfirmier(ă)	3	3	4	5	5	5	5	4	4	4	4	3
Cercetător științific	4	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	1
Informatician	—	—	—	—	—	—	—	4	5	9	6	4
<i>Opțiuni personale făcute în coligiu</i>												
<i>Possibilități de:</i>												
Schimbarea alegerii profesionale	—	15	16	17	12	12	11	12	12	11	11	12
A face parte dintr-o asociație	—	27	21	17	13	15	15	18	17	16	16	17
A studia și a lucra concomitent	—	—	—	35	33	26	26	23	24	21	20	20
A participa la manifestații	—	4	—	—	—	—	—	3	5	4	4	5
A se căsători imediat după absolvire	—	19	19	17	17	19	19	15	17	17	16	15
A găsi o persoană care să te ajute în opțiunile de viață	—	—	—	7	5	4	4	4	4	4	4	4
<i>Ideaturi de viață</i>												
Competență profesională	66	58	67	61	62	70	70	73	73	74	73	72
Influență asupra structurilor politice	—	—	18	16	13	15	15	15	16	15	15	15
Influență asupra structurilor sociale	—	—	34	30	27	30	31	31	32	31	32	33
Întemeierea unei familii	—	—	68	65	55	57	57	62	63	67	69	67
Responsabilitatea administrativă	29	23	22	24	26	32	32	36	39	41	42	44
Bunăstare economică	44	41	39	41	46	53	60	63	63	69	71	73
Solidaritate față de marginalizați	69	59	65	67	61	63	66	65	65	62	62	57
Succes în afaceri	53	45	44	45	38	45	48	48	49	50	52	49
Angajare ecologică	—	—	—	45	26	28	28	28	27	23	21	16
Edificarea unei filosofii proprii de viață	—	83	76	71	61	61	61	57	50	47	45	41
Participare la manifestări colective	—	—	29	29	28	29	29	27	27	23	22	19
Promovarea idealurilor politice	58	52	53	49	37	37	37	37	40	38	38	—
Promovarea toleranței sociale	—	—	—	—	—	—	—	34	33	31	32	27

Tabelul nr. 1 (continuare)

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<i>Opțiuni politice și probleme sociale</i>											
<i>Probleme considerate urgente:</i>											
Lipsa de protecție a consumatorului	—	—	—	76	75	74	73	75	69	62	63
Lipsa de control al poluării	—	—	—	90	83	83	82	80	79	78	78
Condannarea pericolului nuclear	—	—	—	—	—	80	82	83	78	73	70
Cresterea cheltuielilor militare	—	—	—	—	—	—	—	—	39	31	27
Abolirea pedepsei cu moartea	—	—	—	—	—	—	—	—	35	28	25
Serviciul sanitar național	—	—	—	—	—	—	—	—	58	58	62
Legalizarea avorturilor	—	—	83	—	—	—	—	57	54	54	59
Tutela casnicilor	—	—	48	37	30	28	27	27	26	22	20
Conviețuire prematrimonială	—	57 ^d	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Egalitatea în muncă pentru femei	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Egalitatea fiscală	—	—	81	91	92	92	93	93	93	93	92
Legalizarea drogurilor ușoare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Echilibrul rasial bun	—	19	38	47	47	49	50	39	29	23	21
Prohibirea raporturilor homosexuale	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Regulamente de colegii autoritare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Regulamente de colegii permissive	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Drepturi excesive acordate delinșilor	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Abolirea gradelor academice	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Possibilități de schimbare a societății	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Orientări politice</i>											
Extrema stângă	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Radicală	—	—	4	2	2	2	2	2	2	2	2
De centru	—	—	41	33	28	26	24	20	19	20	22
Conservatoare	—	—	31	48	55	56	58	60	60	57	56
Extremă dreaptă	—	—	22	16	14	15	16	17	18	19	19
	—	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1
	—	3 ^f	—	—	—	—	—	—	—	—	37 ^e

Note:

a : Inițiativa (—) indică faptul că cercetarea națională nu dispune de date pentru anul 1968.

b : procentele coloanei din 1972 se referă la datele din 1971 ; c : procentul (a) indică procentele mai mici de 0.5 ; d : procentele se bazează pe anul 1967 ; e : procentele se bazează pe anul 1985 ; f : procentele coloanei din 1968 se bazează pe anul 1969.

Sursa : American Council on Education (1967—1972) ; Cooperative International Research Program (1973—1985)

Tabelul nr. 2

Variații ale pozițiilor și comportamentelor celor înscriși în colegiile americane în anii 1966-1986 : eșantion total, băieți, fete (în procente)

Item	Total	Fete	Băieți
0	1	2	3
<i>Activități desfășurate în ultimul an</i>			
Frecvența serviciilor religioase	+19 ^a	+13	+24
Consum de țigări	+7(-9) ^b	-1(-6)	-11(-13)
Consum de băuturi alcoolice	+13	+20	+9
Consum de droguri	-5	-8	-2
Activități politice	0	-1	0
Participare la cursuri de informatică	+23	+23	+23
Elaborarea programelor de informatică	+19	+17	+20
<i>Motiv de înscriere în colegiu</i>			
A-și găsi un loc de muncă mai bun	+9	+13	+6
A-și face o cultură generală	+2	0	+2
A-și îmbunătăți metoda de studiu	+18	+21	+14
A-și adănci propria cultură	+3	+4	+1
A-și îmbunătăți salariul	+21	+26	+17
A-și extinde aria propriilor informații	+5	+4	+5
A întîlni o lume nouă	+11	+8	+13
A se supune voinței părinților	-13	-7	-6
<i>Alegere profesională</i>			
Artist/Actriță	-3	-5	-1
Om de afaceri	+14	+22	+7
Profeți	-1	-1	-1
Profesori de colegiu	-2	-2	-2
Medic	0	+3	-2
Însuțător	-15	-23	-8
Înginer	+1	+3	+1
Agenteilor	-1	0	-1
Profesune paramedicale	-2	-3	-2
Avocat	0	+3	-3
Infirmieră	0	0	0
Cercetător științific	-3	-1	-3
Informatician	0(-5) ^b	0(-5)	+1(-5)
<i>Opțiuni personale făcute în colegiu</i>			
A putea să:			
Schimbă alegerea profesională	-3	-2	-5
Să facă parte dintr-o asociație	+10	+9	+11
Să studieze și să lucreze concomitent	+15	+11	+18
Să participe la manifestatii	+1	+1	+1
Să se căsătorească imediat după absolvire	+4	+5	+1
Să găsească o persoană care să-l ajute în alegerile de viață	-3	-2	-3
<i>Opțiuni politice și probleme sociale. Probleme considerate urgente.</i>			
Lipsa de protecție a consumatorului	-13	-10	-15

Tabelul nr. 2 (continuare)

0	1	2	3
Lipsa de control al poluării	-12	-10	-14
Condamnarea pericolului nuclear	-10	-11	-10
Creșterea cheltuielilor militare	-12	-10	-13
Abolirea pedepsei cu moartea	-8	-9	-6
Serviciu sanitar național	+1	-2	0
Legalizarea avortului	-24	-23	-27
Protecția femeilor casnice	-37	-30	-40
Convicțiunea prematrimonială	+6	+8	+5
Egalitate în muncă pentru femei	+11	+9	+11
Justiție fiscală	-1	+3	-3
Legalizarea drogurilor ușoare	+2(-20) ^b	+1(-29)	+4(-27)
Îmbunătățirea echilibrului rasial	+19	+19	+15
Prohibirea raporturilor homosexuale	+5	+4	+26
Regulamente autoritare de colegiu	-6	-6	-6
Regulamente permissive ale colegiului	-20	-18	-20
Drepturi excesive acordate deținuților	+18	+21	+17
Abolirea gradelor academice	-30	-35	-26
Posibilitatea de schimbare a societății	+5(-7) ^b	+7(-6)	+5(-8)
<i>Idealuri în viață</i>			
Competență profesională	+6	+10	-2
Influență asupra structurilor politice	-3	-2	-5
Influență asupra structurilor sociale	-1	-1	-3
Formarea unei familii	-1	-4	-2
Responsabilități administrative	+15	+22	+10
Bunăstare economică	+29	+38	+23
Solidaritatea față de marginalizați	-12	-14	-11
Succes în afaceri	-4	+5	-10
Angajare ecologică	-29	-30	-26
Edificarea unei filozofii proprii de viață	-42	-46	-38
Participare la manifestări colective	-10	-11	-11
Promovarea idealurilor politice	-20	-25	-15
Promovarea toleranței rasiale	-7	-9	-5
<i>Orientări politice</i>			
Extremă stângă	-1	0	-1
Radicală	-8	-5	-10
De centru	+12	+13	+10
Conservatoare	-2	+6	+2
Extremă dreapta	-1	-1	-1

Notă: a. procentul de schimb se bazează pe diferența dintre prima și ultima cercetare.
b. procentul de schimb se bazează pe diferența dintre măsura mai înaltă și măsura mai joasă.

Sursă: American Council on Education (1957-1972); Cooperative Institutional Research Program (1973-1980).

studentelor: în 1966 trei femei din 100 preferau profesia de om de afaceri; în timp ce în 1986 această profesie era aleasă de o femeie din patru (25%); (aceasta reprezintă o creștere de 700%).

Interesul pentru o astfel de carieră în ultimii 20 de ani a crescut aproximativ ca o treime. În aceeași perioadă preferința femeilor pentru lumea afacerilor a atins aproape aceleași niveluri ca cele ale bărbaților.

O creștere se întilnește și în alegerea unor profesii precum aceea de medic, inginer și avocat pină la punctul în care astăzi numărul studenților prezintă procente egale cu cel al studenților în preferințele pentru cariera medicală (5%) și juridică (4%).

Imediat după cariera de om de afaceri, cea mai înaltă creștere a opțiunilor profesionale se constată la aceea de inginer (atingind maximul de 21% în 1982). Un astfel de sector exercită o mai mare atractivitate pentru bărbați. Astfel de schimbări evidențiază cel mai mare interes al femeilor pentru acele cariere profesionale, care, cindva, erau sectoare „dominate de bărbați”: afaceri, medicina și dreptul.

În sfîrșit, cercetarea științifică a cunoscut o scădere a interesului atît din partea bărbaților cit și din partea femeilor.

2.4. Opțiunile personale

Marea majoritate a studenților chestionați de ACE/CIRP în timpul anilor s-a declarat mulțumită de propriile opțiuni profesionale și hotărîtă să nu-și schimbe decizia proprie.

În 1972, un număr mai mare de studenți și-au manifestat, comparativ cu 1986, dorința de a-și găsi o ocupație în afara colegiilor. În schimb, la jumătatea anilor '80 se diminuează procentul de tineri care intenționează să facă parte dintr-o asociație.

Multe din aceste opțiuni personale par să reflecte cele mai recente orientări americane spre privatizare, independență și individualism.

2.5. Idealuri de viață

Această categorie de itemi vizează schimbări relevante. În primul rînd, scade numărul studenților care vor „să-și construiască o filosofie de viață proprie”, „să se angajeze în probleme politice” (femeile într-un procent mai mic) și „să participe la manifestări colective”.

Învers, există o creștere foarte puternică a dorinței de „bunăstare economică și de responsabilități administrative” (o mai mare creștere la femei).

Mulți tineri continuă să dorească „să atingă o competență profesională” și „să-și formeze o familie”.

În concluzie, studenții din anii '80 se fereșc de responsabilitățile sociale și politice și sint orientați mai mult spre succesul personal și economic.

2.6. Opțiunile politice și problemele sociale

Poziția și orientarea politică a studenților din colegii reflectă cele două tendințe prezente în cadrul tineretului american din ultimii 20 de ani: cea medicală și conservatoare. Încă din anii '70, cea mai mare parte a studenților din anul I au manifestat o ideologie puternic critică privind rolul guvernului cu privire la protecția drepturilor și sănătății cetățeanului, deși un astfel de consens s-a atenuat în anii '80 față de probleme precum controlul poluării, utilizarea energiei și legalizarea avortului.

Totuși, în acești ani ideile radicale continuă să mobilizeze studenții cu privire la șansele egale de muncă pentru femei, la rolul femeii în viața publică, la necesitățile de cerotire a sănătății tuturor membrilor societății, la o echitate fiscală. Obiective mai apropiate au studenții care militează pentru o mai mare egalitate rasială și pentru diminuarea cheltuielilor sociale.

Invers, în anii '80 o parte tot mai mare de tineri se aliniază la opțiunile sociale și la pozițiile politice mai conservatoare. Prin urmare, studenții își schimbă orientarea: nu mai vor sau nu cer numai abolirea pedepsei cu moartea sau legalizarea consumului de marijuana, dar astăzi cer condamnarea comportamentului homosexual și restricții ulterioare pentru deținuți. Astăzi mai puțin decât ieri studenții cred că diferențele de clasă ar trebui să fie abolite iar un număr tot mai mare de femei este angajat în reevaluarea rolului lor în societate.

Un chestionar al ACE/CIRP cere studenților să-și individualizeze poziția lor politică pe o scală ideologică de 5 puncte ale cărei extremități corespund ideologiilor opuse dreapta/stînga. Din răspunsurile date de studenți apar trei tendințe: întărirea pozițiilor de centru (cu un procent cu puțin mai mare la femei); declinul încet al ideologiei radicale (cu o ușoară schimbare de tendință în 1986) și cu o ușoară creștere a celei conservatoare. Procentele de studenți corespunzătoare celor două poziții de extremă dreaptă și de extremă stîngă au rămas nerelevante pentru întreaga perioadă considerată. Cea mai mare parte a studenților din colegii tinde astăzi, de fapt, să nu se identifice cu politicile partidelor și este favorabilă unei poziții neutre, apolitice și de centru.

3. Concluzii

Deci studentul din colegiile americane este astăzi o persoană religioasă, preocupată de carieră, curioasă, sociabilă, ambițioasă, străină de politică și dornică să-și întemeieze o familie. În această privință, studenții care și-au făcut intrarea în colegii și în universități în anii '80 nu sînt diferiți de cei din anii '60. Totuși, au avut loc și schimbări care au provocat unele discontinuități ale pozițiilor. Sintetizîndu-le, patru sînt factorii care au cauzat aceste schimbări: 1. impactul puternic asupra studenților al mișcării feministe; 2. scăderea interesului pentru studiile teoretice și interesul crescînd pentru specializările tehnice și succesul economic; 3. liberalizarea progresivă a unor idei — valoarea și prin contrast, conservatorismul rigid în unele domenii; 4. în sfîrșit, unele schimbări de viață și o mai mare atenție acordată sănătății și îngrijirii propriului corp.

Să le analizăm, pe scurt, în continuare, pe fiecare.

Este în afară de orice discuție faptul că cele mai mari schimbări din acești ultimi ani au vizat atitudinea față de femei.

Mișcările feministe, care au adus schimbări semnificative, în rolul, valorile, aspirațiile femeii americane nu puteau să nu aibă o puternică influență în lumea americană. În particular, lor li se datorează paritatea alegerilor ocupaționale atinsă de studente în anii '80.

Astăzi femeile au intrat în lumea afacerilor, a medicinei, a dreptului și au atins în unele profesii, în ce privește mobilitatea orizontală și verticală, același nivel cu bărbații.

În anii următori rămâne să se verifice dacă salariile și evoluția în carieră vor respecta această egalitate.

Unele sectoare ca, de exemplu, profesia de inginer sau pozițiile de „top management” rămân de domeniul masculin, dar numărul femeilor care muncesc în aceste sectoare sau pe aceste funcții se află în creștere.

Printre altele, ultimii 20 de ani au văzut reduciindu-se interesul pentru *materiile teoretice de învățămînt*, în timp ce au înregistrat o creștere cele orientate spre succesul profesional și economic.

Declinul în sectorul învățămîntului, verificat la toate nivelurile, primar secundar și universitar a condus, cel puțin în parte, la saturarea cererii verificată la jumătatea anilor '70, la declinul statusului profesional, la nivelul scăzut al salariilor. Acești factori împing pe mulți studenți, și în special studentele, la explorarea șanselor unor cariere alternative, mai ales a celor cu perspective mai mari de câștig.

Recentul val de reforme școlare și noile posibilități pe care piața muncii le oferă astăzi au venit probabil să exercite o nouă forță de atracție pentru cariera didactică. Toate acestea rămîn de confirmat în următorii ani.

Procentual, s-a diminuat numărul acelor care subliniază importanța dezvoltării unui *sistem de semnificații* valide pentru viață; invers, este în continuă creștere în cursul acestor 20 de ani considerați, numărul celor care doresc să atingă mai ales succesul economic.

Printre altele, computerul a invadat toate domeniile. Pentru a fi la curent mulți studenți preferă să-și dedice timpul cursurilor de informatică mai curînd decît să-și stoarcă creierul cu argumentări filosofice sau cu căutarea unei soluții la problemele sociale, politice și existențiale care îi privesc îndeaproape.

În substanță, în multe colegii americane instrucția formală și tehnicistă este preferabilă unei educații și formări globale mai ample ale persoanei.

Tendențele ideologice conservatoare sînt parțial confirmate de seria cronologică de date ale cercetărilor ACE/CIRP.

Mai curînd paradoxal, totuși, deși studenții au devenit mai conservatori în unele probleme și poziții sociale, economice și politice (crește numărul celor care consideră că deținuții au prea multe drepturi și libertăți și se diminuează numărul celor favorabili unei mai mari înțelegeri a problemei rasiale), totuși, aceiași studenți continuă să susțină unele cauze precum apărarea publică, lupta împotriva poluării, legalizarea avortului.

Prin urmare, deși tinerii din colegiile americane au fost identificați — mai ales în timpul președinției lui Reagan — ca mișcare politică de dreapta, concluziile acestui studiu arată prezența persistentă în rândurile lor a unui sentiment cu matrice radicală.

Pe lângă atitudinea diferită față de succesul economic, față de putere și poziție, studenții anilor '80 redevin conștienți de *problemele legate de sănătate*: un număr mai mic de tineri iau droguri, procentul de fumători și al celor care se declară de acord cu legalizarea drogurilor se reduce. Dezaprobarea comportamentului homosexual este corelată, cel puțin în parte, cu teama față de SIDA.

Pe de altă parte, dacă consumul de țigări în general se diminuează astăzi emanciparea egalității sexelor a favorizat creșterea consumului de țigări și de alcool în rindul femeilor, într-atît încît să depășească consumul masculin.

În studiul lor din 1968, Clark și Trow au prezis apariția unor astfel de schimbări ca o consecință a diminuării progresive, după anii '60, a tipului de subcultură din colegii și a creșterii concomitente a celei profesionale. Dorința de a se distra fiind totuși încă vie și prezentă la tinerii de astăzi crește, de asemenea, preocuparea profesională (pregătirea pentru muncă, cunoașterea noilor tehnologii, dorința de bogăție).

Studentii din anii '80 par să se dezintereseze de problemele filosofice, sociale și politice. Atenția lor pare orientată din exterior spre interior, adică spre obiective private (interes pentru propria persoană, succes personal și material).

În următorii ani, calitatea și nivelul instrucției se vor resimți în mod negativ din cauza acestei îndepărtări progresive de tipul de subcultură academică și intelectuală din colegiile americane.

Desigur, nu sînt de subapreciat *forțele de piață* care joacă un rol important, în special în determinarea nevoilor ocupaționale ale tinerilor din societatea postindustrială.

Sectorul serviciilor a reechilibrat forța de muncă industrială, dominată mai înainte de bărbați. Ca rezultat, un număr mai mare de femei calificate este pe cale de a intra în lumea „gulerelor albe” și începe să-și împartă responsabilitățile dar și satisfacțiile profesionale și economice cu bărbații.

În prezent, nu sîntem în măsură să prevedem pînă cînd piața muncii va continua să exercite o forță de atracție asupra studenților, în dauna dezvoltării capacităților lor intelectuale.

În politică, neoconservatorismul se manifestă prin îndepărtarea de comportamentele și de ideologiile radicale care constituiau caracteristica anilor '60. Studentii de azi aleg „calea de mijloc”. Această alegere oglindește tendința națională cea mai generală care refuză opozițiile rigide dintre partide în favoarea unei apropieri de centru.

Din acest punct de vedere, tinerii americani seamănă cu mulți dintre părinții lor : sînt nemulțumiți și neîncrezători în ce privește etichetările ideologice de stînga și de dreapta și, dimpotrivă, tind spre un tip de politică fluidă, nuanțată, apartinică, în măsură să dea un răspuns pe termen scurt la problemele politice relevate de mass-media. Fără să fie fideli politicii de partid, tinerii de astăzi sînt fideli unor obiective singulare sau programe specifice, independent de partidul care conduce.

În acești ultimi ani, politica S.U.A. cunoaște o creștere mai mult ciclică decît liniară și reflectă un tip de mentalitate de tip stop-go în contrast cu o concepție ideologică și cu o activitate politică unitară cu caracter național.

Perioada actuală, caracterizată prin preocuparea pentru propriul interes, ar putea să corespundă în colegiu cu ceea ce Yankelovich¹ definește un moment de „selecție”, ducînd înainte unele valori și abando-

¹ Daniel YANKELOVICH, *American Values : Change and Stability*, In : *Public Opinion*, nr. 6(6), 1984, p. 2-8.

nîndu-le pe altele. Acest proces care vede accentuate valorile legate de bunăstarea economică și de carieră oglindește pretutindeni o reacție față de excesele ideologice ale anilor '60 și justifică interesul scăzut pentru lumea profesională.

Desigur în ultimii 21 de ani a crescut neîncrederea tinerilor față de partide. Acest lucru a provocat o mai mică angajare privind problemele de interes politic (de exemplu, soluționarea problemelor sociale, a poluării, justiție etc.).

Totuși, chiar dacă a existat o îndepărtare evidentă de politică și o apropiere de lumea muncii și a afacerilor, angajarea tinerilor în ce privește unele probleme ale libertății nu a fost mai mică decît în alte domenii.

La ora actuală nu este posibil să stabilim dacă această tendință spre propriul interes este pe termen scurt sau lung. Probabil, analiza viitoarelor date ale cercetării ACE/CIRP va putea să ofere un răspuns la această întrebare sau la altele.

După cum sugerează numeroșii autori¹, perioade de continuitate a pozițiilor sînt urmate de perioade de discontinuitate, după o creștere ciclică regulată.

Dacă această teză este exactă și dacă concordă cu datele ACE/CIRP, Statele Unite traversează la ora actuală o perioadă de „continuitate fluidă”.

Studentii americani nu se angajează în problematici politice și sociale ample, ei rămîn la o cale de mijloc, satisfăcuți de „selecția” opțiunilor care se adaptează mai mult la nevoile lor. Dar acest ultim val de poziții nu va rămîne mult timp înrădăcinat în structura americană.

Aceasta ar putea fi începutul unei noi perioade de angajare politică și socială reinnoită.

NICOLAE FRIGIOIU

EXPERIENȚA FRANCEZĂ A CERCETĂRII STILURILOR DE VIAȚĂ

1. Necesitatea și modul studierii stilurilor de viață

Cunoașterea stilurilor de viață a devenit în ultimul deceniu o necesitate în studierea și înțelegerea societății. În prezent nu mai prezintă mare importanță informațională faptul că, de exemplu, un individ are 35 ani, are studii medii și locuiește într-un oraș cu peste 100.000 locuitori. Acestei informații îi lipsește aceea referitoare la modul de viață al indivi-

¹ Samuel P. HUNTINGTON, *American Politics: The Promise of Press*; Arthur M. SCHLESINGER, Jr., *The Cycles of American History*, Boston, Houghton Mifflin, 1986.